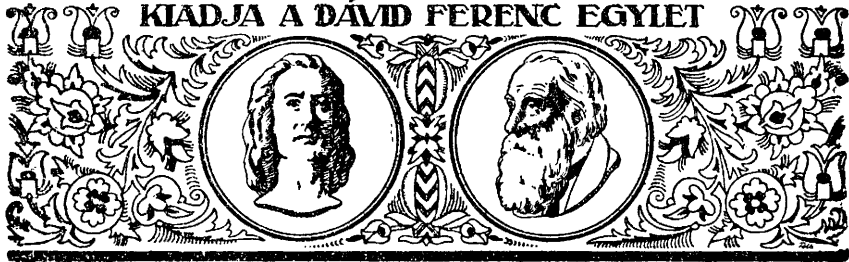

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Erdélyi testvéreinkhez!

Írta: *Perczelné Kozma Flóra.*

Az ind bölcsészetből eredő különböző misztikus irányzatok fanatikusan hisznek nemcsak a tulvilági lelkek visszajárásában, hanem az *élő emberek* lelkének egymással való közlekedésében, kölcsönös látogatásában anélkül, hogy a testek elhagynák rendes otthonukat.

Ugyszintén *Cicero* Kr. e. élő római bölcs csoda dolgokat mesél munkáiban az emberi lelkek misztikus megjelenéséről s éppen ezért a theosofisták nem győznek ő reá hivatkozni.

Mi, felvilágosodott keresztények ilyen értelemben nem hiszünk a lelkek járásában. Mi sokkal többre becsüljük, nagyobbra tartjuk az Isten képére formált emberi lelket és a vele kapcsolatban levő vallási fogalmat, semhogy ilyen szeszélyes és természetellenes módon megnyilatkozó csodában hihetnénk. De igenis, annál inkább hiszünk a lelkek vonzódáson és közös érzelmeken alapuló *természetes*, de láthatatlan közlekedésében, együtt szenvedésében, melyről éppen mi, unitáriusok győződhetünk meg leginkább.

Ha behunyjuk a szemünket, szinte látni véljük azt a misztikus lélek-vándorlást, amint jönnek és mennek, hozzák és viszik a lelkek gondolatainkat, érzelmeinket, sóhajainkat, melyek abban az egy közös vágyban összpontosulnak: Urunk Istenünk óvd meg és erősítsd meg a mi unitárius egyházunkat, vallásunkat, ősz püspökünket és ezeken keresztül a mi földi és mennyei országunkat!

Kedves erdélyi Asszonytestvéreim! Bármilyen régen láttuk is egymást, sőt sokakkal még egyáltalában nem is találkoztunk, de az az egy bizonyos, hogy a lelkekjárása és kapcsolata folytán együtt érzünk, együtt sirunk vagy örvendezünk, ha ugyan az Úr Istennek tetszik néha-néha egy-egy örömsugárral is bevilágítani szomorú szívünkbe! Ki tudja, mikor minden látszólagos ok nélkül egyszer csak könny szökik a szemünkbe, vagy csodálatosképen megkönny

Vári Albert tanár ur

Loco
Str. Al. Vlăhuță 6

a lelkünk, vajjon nem egy távollevő rokonlélek könnycseppje vagy mosolya inspirálja-e szívünket?!

De bármernyire érezzük és megbecsüljük is ezt a láthatatlan érintkezést, azért mégis csak jól esik — ha másképp nem lehet — legalább írásban közlekedni egymással. S éppen ezért beszámolóok röviden a mi budapesti asszonytáborunk munkaképességéről, bár én — sajnos — falun élve csak messziről figyelem e működést.

Tudvalevőleg megalakult már több mint egy éve nálunk is az unitárius nők nagyobb szabású és munkakörű szövetsége, s így minden praktikus munkát, jótékonykodást, szegényügy lebonyolítását, a gyűjtések egy részét, valamint a felolvasó ülések és estélyek rendezését a Szövetség tagjai végzik fáradhatatlan buzgalommal és lelkesedéssel.

Bár bámulatra méltóan agilis az egész tábor, ezért mégis ki kell emelni *Buzogány Anna* elnök működését, ki különösen Angliával való összeköttetésénél és az angol nyelvben való tökéletes jártaságánál fogva pótolhatatlan szolgálatokat tesz ügyünknek. Valamint ki kell emelnünk *özv. Fábry Edéné* főtitkárt, aki önfeláldozó és önzetlen keresztény munkájával fáradhatatlan és mindig eredményes tevékenységével nagy lépésekkel viszi előre a Szövetség munkáját. Hány beteg, hány szerencsétlenül járt szegény ember vagy gyermek nyeri vissza egészségét és munkabírását az ő fáradozásainál fogva, amelyben buzgó segítő társakat talál — az elnökön kívül — *Józan Miklósné, Sámi Lászlóné, Deák Ferencné, Rádujné, Péterfy Sándorné, Deák Farkasné, Héderváry Hugóné és Schelné* vagy a mindig buzgó *Polgár Margitka, dr. Deák Margit, Sámi és Péterfy* nővérek s még egy sereg derék munkatárs személyében.

Érdekes azt is tudni, hogy a budapesti *Dávid Ferenc* Egylet kapcsán — mely annakidején szívvvel és lélekkel hozzá járult ahhoz, hogy a Magyar Protestáns Nők Országos Szövetsége megalakulhasson s abba az unitárius nők is bevétessenek — Szövetségünk együtt dolgozik és tárgyal a másik két testvér egyház asszonyaival. Igazán elmondhatjuk, hogy Budapesten tulajdonképen az asszonyok teremtették meg tömörülésük által a protestáns egységet!

Dávid Ferenc Egyletünk felolvasó üléseit érdekessé tette magyar egyházunk régi barátja és jóttevője: *Drummond* főtisztelendő ur többszöri látogatása és mindig értékes felszólalása, *Foot* főtisztelendő ur az Amerikai Unitárius Társulat titkárának érdekes szereplése, valamint *Józan Miklós* és *Csiki Gábor* nagyértékű előadásai, ugyszintén *Biró Lajos* segédlelkész költői magaslaton álló imádsága. Az említett lelkész urak asszonyi törekvésünket is állandóan segítségükkel és tanácsaikkal támogatják, amiért a leghálásabb köszönettel tartozunk mindegyikének.

Csodálatosképen soha határozottabban és feltünőbbben nem éreztük erdélyi testvéreinkkel való felbonthatatlan egységünket s kapcsolatunkat, sőt a lélekben való együttlétet, mint mikor mind együtt vagyunk, együtt imádkozunk s közös missziókról tanácskozunk, vagy

vezetőink lelkesítő előadásait hallgatjuk! Azt reméljük tehát, hogy ha mi távollevő budapestiek — sajnos — nem is mehetünk — vagy legalább is nem annyian, ahányan szeretnénk — Kolozsvárra, a Dávid Ferenc Egylet 40 éves jubileumára, *erdélyi testvéreink hozzánk hasonlóan meg fogják érezni ottlétünket, lélekben való látogatásunkat s szívünknek az ő szívükkel való egyesülését.*

Különbön is a közös szereteten és lelkesedésen kívül van még az unitárius tábornak egy hatalmas és hathatós összetartó ereje: Krisztus keresztjének közös és együttes hordozása!

„Valaki engemet akar követni, tagadja meg magát, vegye fel az ő keresztjét és úgy kövessen engemet.“

Az unitarizmus! mindig ez a kereszt-hordozás, ez a nyugodtan és türelemmel viselt kálváriajárás tette naggyá és fenségessé s talán ennek köszönhető mindenkori emelkedett, imádságos hangulatát, mely egy Martineaut, Channinget vagy Ferencz Józsefet adott a kereszténységnek! Ma is ez a megkétszereződött *közös szenvedés* a mi leg-erősebb és legjellegzetesebb kapcsolatunk; legyen és maradjon tehát az ebből fakadó, szünetet nem ismerő, *közös imádkozásunk és munkálkodásunk* továbbra is legfőbb erősségünk, vigasztalásunk és leg-szentebb fegyverünk!

Ezekkel a gondolatokkal köszöntöm a Dávid Ferenc Egylet minden tagját és indulok utnak lélekben közös nagy ünnepnapunkra: *a negyvenedik évfordulóra!*

Baracska.

Unitárius püspöki vizsgálat az „Udvarhelyi Unitárius egyh.-kör“-ben.

(Folytatás)

Junius 23-án d. e. $\frac{1}{2}$ 11-kor érkezett Székelyudvarhelyről a ppv.-szék *székelymuzsnai* egyh.-községbe, ahol Kovács Lajos brassói lelkész is csatlakozott ide. Leverőleg hatott a ppv.-szék tagjaira az a pusztulás, amit az árvíz és jégeső okozott, melynek 10 emberi élet is áldozatul esett. A falu végén ifj. Mester István gondnok és Fülöp Domokos énekv.-tanító fogadták. A templom előtt Péter Sándor lelkész üdvözölte a megpróbáltatott kis gyülekezet nevében. A templomot megtöltő gyülekezetben Kovács Lajos brassói lelkész imát, Balázs András székelyderzsi lelkész egyh. beszédet tartott. Pph. ur pedig Ézs. 40/12 alapján szóló vigasztalást a sújtott népnek. Az egyetemes adósegélyt ifj. Mester István gondnok pph. ural tett kézfogással ígérte meg. Ebben bizva távozott a ppvsz. Az ügyek letárgyalása után

Székely-
muzsna.

24-én reggel $\frac{1}{2}$ 9-kor a székelyderzsi unitárius egyh.-községbe. Az egyh.-község nevében a diszkapunál Egyed János kurátor, a templom előtt Balázs András lelkész üdvözölték a pph. urat. A hívek seregével megtelt szép templomban Kovács Lajos brassói lelkész imádkozott, Ürmössi József hom.-sztpáli lelkész Jakab I. 22—24 v.

Székely-
derzs

igék alapján prédikált. Pph. ur I. Tim. 1 r. 18/19 v. alapján az ősi hitnek megőrzéséről, megtartásának szükségességéről beszélt s főpásztori üdvözléssel köszöntötte a népes gyülekezetet.

A kebli tanács üdvözlését Balázs András lelkész, az ifjúságét Biás Ilona fiatal leány egyes beszédben tolmácsolta.

Az adósegély megajánlásában is eredményről számolhatunk be, mert az adakozáshoz hozzá nem szokott gyülekezeti tagok *megérve* az egyház súlyos helyzetét, megkezdették az adakozást. Balázs András lelkész ottani derék munkája és lelkes kebli tanácsának biztatása számunkra kezesség, hogy az egész befoly.

Az egyh.-községet súlyosan érintette az agrárreform kisajátítása, mely még a törvény által biztosított mennyiséget sem hagyta meg. Egyebekben az egyh.-község ügyei példás rendben vannak.

Városfalva.

25-én d. e 10 órakor érkezett a ppszék. a városfalvi egyh.-községbe. A falu határában lovas legények, zászlós leányok serege kísérte a falu közepén felállított díszkapuig az érdeklődő sokaság csatlakozásával. Sajnos, hogy ez az érdeklődő sokaság nagyobb része — a roszakaratu híreiktől félrevezetve — kevés számúvá apadt a templomban. De ez a megjelent gyülekezet erősnek, áldozatkésznek mutatkozott, ami nagy megnyugvás volt a ppszéknek. Megmentették az egyh.-község jó hírnevét.

A templomban Halmágyi János imádkozott, Benczédi Pál h.-ujfalvi lelkész Aggues I./4 alapján prédikált, pph. ur pedig Máté VI./13. 14. v. alapján tartott üdvözlő beszédet.

A gyülekezet vallás-erkölcsi élete megnyugtató, anyagi helyzete kedvező.

Az egyh.-község asszonyainak üdvözlését Báró Józsefné tiszt.-asszony, az ifjúságét Bartalis Márton énekv.-tanító tolmácsolták igen kedves és közvetlen szavakkal.

A lelkes ünneplés nemcsak a megérkezésnél nyilatkozott meg, hanem az induláskor is. Diszes lovas és zászlós sereg kísérte

Homoród-jánosfalva

26-án reggel 9 órakor a hom.-jánosfalvi egyh.-községbe. Az innen szembejövő lovasok kíséretével érkezett meg $\frac{1}{2}$ 10 órakor a község végén felállított díszkapuhoz, hol a zászlós leányok és az ünnepi díszbe öltözött sokaság nevében Darkó Pál köszöntötte.

A zsufozásig megtelt, szépen feldíszített ősi templomban Ürmösi József imádkozott, Halmágyi János prédikált. Pph. ur I. Kor. VII./23. 24. alapján tartott üdvözlő beszédet.

A kebli tanács nevében Sigmond József lelkész köszöntötte, a D. F. nőegylet üdvözlő szavait Sigmond Józsefné tiszt.-asszony nőegyleti elnök jól átgondolt és szépen előadott beszédben meghatóan tolmácsolta.

Itt előre megajánlták a segélyt és az újabb buzdító szavakra egy néhányan ajánlataikat felemelték. Az egyh.-község anyagi és erkölcsi ügyei rendben vannak.

Homoród-szentpéteri

27-én reggel 9 órakor indult tovább hom.-szeptéteri egyh.-községbe, a hom.-jánosfalvi határszélig eleibe jött lovaslegények ki-

séretében, a falu végén felállított diszkapuhoz, hol a községi bíró és egyik gondnok fogadták, a templom előtt Bedő Miklós lelkész üdvözölte.

Itt a bátorlelkű, vallásos érzésű jó unitáriusok kevesen, de nagy szívvvel voltak jelen s így megvigasztalódott és meglegegedetten nyugodott meg ppszék az eredményen. Ahol pedig az ügyet megértő apostolokat találunk és hagyunk hátra, hisszük, hogy az elvetett mag gyümölcsöt hoz.

A templomban Halmágyi János imádkozott, Sigmond József hom.-jánosfalvi lelkész prédikált a Filip. II./14. 16. alapján a zugalódás és versengés nélküli cselekedetekről. Pph. ur Jer. IV./3 és Gal. VI./8 alapján új ugar szántásának szükségességéről és a léleknek vetéséről beszélt.

28-án délelőtt $\frac{1}{2}$ 10 órakor érkezett ppszék *Recsenyédre*. A lovas kíséret a hom.-szentpáli határ széléig jött s vezetése alatt érkezett meg a felállított diszkapuhoz, hol Gál József lelkész fogadta az egyházközség és a polg. község nevében. A templomi gyülekezet nem volt nagy, de a buzdító beszédek hatása alatt a pünkössti lélek lelkesedésével tették a megajánlásokat férfiak és nők egyaránt. Az istentiszteleten Ürmösi József lelkész imádsága után Bedő Miklós hom.-sztpéteri lelkész a Rom. 12/11 v. alapján tartott igen tartalmas és az egyházáért buzgón szolgálni tudó jóttevőkről szóló beszédet. Pph. ur I. Ján. III./17. 18. alapján mondott üdvözlő beszédében a jó cselekedetből jövő isteni szolgálat áldásait mutatta meg.

Recsenyéd.

Az egyh.-község kebli tanácsa nevében Máthé István keblitanácsos mondott igen ügyes szívből jövő üdvözetet. A nemrég alakult D. F. nőegylet nevében Gál Józsefné tiszt.-asszony, az ifjuság nevében Gál Irénke k. a. mondottak szives köszöntést pph. urnak, mint a női vallásos munka értékelőjének.

Az egyh.-község valláserkölcsei és anyagi helyzete elég megnyugtató képet mutat.

29-én délelőtt $\frac{1}{2}$ 10-kor érkezett a ppszék a *lokodi* egyh.-községbe. A lovas kíséret itt is messzire eleibe jött s kíséretében érkezett a kicsiny, de lelkesedésben nagy községbe. Itt ünnepi szívek fogadták a ppszéket külső és belső megnyilvánulásban. Templom- és harangfelszentelési ünnepet tartott e kicsiny egyházközség. Gáspár Albert körjegyző a polg. község, Vári Domokos lelkész az egyh.-község nevében köszöntötték a ppszéket. Miután a templom- és harangszentelési ünnep délutánra volt kitűzve, a ppszék délelőtt folyamán — imával kezdve — a templomban megkezdte a közgyűlést, ameyen a kicsiny lokodi egyházközség lélekben, tettben és áldozatkészségben példásan nagynak bizonyult. Az adósegélyre történt megajánlások olyan egymásutánban történtek, hogy arra példát sehohsem láttunk.

Lokod.

A délutáni templom- és harangszentelési ünnepen a nagy Homoród vidéke képviselve volt. A felszentelési beszédet pph. ur mondotta, gyönyörű fejtegetésben mutatta ki a templom jeleni hivatását

és e hivatás betöltésére hívta fel a gyülekezet tagjait. A templom-építés történetét Vári Domokos lelkész ismertette, kiemelve ifj. Sándor Gergely désfalvi lelkész és Balázs Mózes lelkes kurátor érdemeit a templomépítés körül teljesített, fáradságot nem ismerő, kitartó munkájukért. A gyülekezet óhajására ifj. Sándor Gergely volt lelkészük jött el, hogy az urasztalánál hálaadó magasztalásban emelje fel a sziveket Istenhez. Szépen megírt és közvetlen előadású agendájával az egész hallgatóság figyelmét lekötötte.

Vári Domokos lelkész: ek a „Harangok“-hoz c. költeményét harmonium kísérettel szavalta Buzogány Elek énekv. Este társasvacsora és színelőadás volt.

Gyepes.

30-án Gyepesbe vezetett a ppszék utja. Gyepesi egyh.-köz-ségünk csak évtizeddel ezelőtt egyike volt a legjobb vallásoslelkű népeknek. Ma... mintha az anyagiasság, az értetlenség begyepesítette volna a lelkekben az Istenhez vezető utakat. A község nevében Pál Mihály énekv.-tanító fogadta a ppszéket a falu végén felállított díszkapunál, a papi háznál Bálint Albert lelkész. A templomban Vári Domokos imádkozott, Bálint Ödön karácsonyfalvi lelkész prédikált Rom. I. 17 v. alapján a különböző népek, egyes családok és egyes egyének életét, szokásait magyarázta meg hitükből. Pph. ur a Rom. 14. 7-8. alapján az Isten nélküli élet hátrányait és az Istennel való élet áldásait mutatta fel.

A kebli tanács üdvözlét Bálint Albert lelkész tolmácsolta azon találó prófétai szavakkal, hogy vajha a ppszék munkája új életet hozna a holt tetemekbe.

Ebéd a lelkész házában volt, hol pph. ur hangulatos köszöntőben üdvözölte az új házaspárt Bálint Albert lelkészt és nejét, buzdítván őket a misszió munkái felvételére is, melynek bő tere van ott.

Homoród-szentpál.

Julius 1-én Gyepesből jöve Homoródszentmárton piacán szép sorba állított katonás lovasbandérium élén Geréd Lőrinc volt tüzér főzsrőrmester köszöntötte pph. urat, kijelentve, hogy fogadására és kíséretére jöttek eleibe *Hom.-Szentpárról*. Innen kezdve diadalut volt a ppv.-szék utja a körut utolsó helyéig, mert Recsenyéd felső végén a homoród-sztpáli szép székelyviseletbe öltözött egyenruhás zászlós leányok kísérték a falu végén felállított impozáns nagy díszkapuig, hol a falu örvendő ünnepi ruhás népe várta és Zolya József aljegyző lelkes beszéddel fogadta. Pph. ur meghatva úgy érzi, mintha mindaz a melegség és szeretet, melyben a körutjában részesült, most ide összpontosult volna; köszöni a szép és szeretetteljes ünneplést, amely ez egyházközség jó nevéhez méltó. Innen harangzugás és a lelkes ünneplő közönség kíséretében vonult a nyírfáagakkal szépen feldíszített templomtérre, hol Pálffy Ákos énekv. ig.-tanító üdvözölte pph. urat, mint a székelyföld szülöttjét a székelység nevében. Pph. ur megköszönve az üdvözlét bizalommal tekint e nép jövőjére, mert ha van itt-ott sok lehangelő jelenség, van sok ki nem vesztett, el nem pusztult ősi szép jellemvonás, melynek megőrzésére és fenn-tartására buzdítja a közönséget.

Rövid pihenés után megkezdődött a templomozás. A szép, nagy világos templom nem telt meg egészen, mert a férfiak részén itt is akadtak félrevezetett kishitűek, de azért szépszámu gyülekezet volt. A ppszék gyönyörködött Pálffy Ákos szép orgonajátékában, az általa betanított mindkét nemű ifjuság szóló-, duett- és karénekeiben, az orgona kellemes, finom hangjában.

A templomban Sigmond József lelkész imádkozott, Halmágyi János lelkész prédikált, püspökhelyettes ur az I. Thess. I./17. 21. v. alapján a mi küzdelmes egyházi helyzetünkre tekintve jóleső érzéssel állapítja meg, hogy van nekünk sok oly gyülekezetünk, melyek az apostol szavai szerint „a mi dicselkedésünk és örömünk“, ezek közé sorolja az egyházközség vallásos népét is s buzdítja őket a hitben erősségre, a vallásban kitartásra.

A ppszék örvendetesen vette tudomásul Ürmösi József lelkész jelentéséből, hogy az adósegély — a kebli tanács lelkes és megértő munkája folytán — be van fizetve az egyház központi pénztárába, valamint azt is, hogy a folyó évi járulékot is összegyűjtik.

A templomi üdvözetek során Sándor Balázs kurátor a kebli tanács nevében köszöntötte pph. urat, ki válaszában örömmel hallotta gondnok üdvözetéből, hogy ők tudatában vannak azon fontos ténynek, hogy a papjuknak segítő munkatársai kell legyenek. Erre kéri is őket.

A nőegylet nevében Ürmösi Józsefné elnöknő üdvözölte pph. urat, jóleső örömmel köszöntvén őt, mint a női sziv imádkozó érzésének ápolóját, az asszonyi munka értékelőjét. Pph. ur lekötelezve érzi magát, midőn a vezér ily nagy számu asszonysereg nevében olyan kedves elismeréssel szól s boldognak érzi magát, hogy olyan helyről jön ez az elismerés, hol a nőegylet olyan munkában példaadó multra tekinthet vissza, mint a tiszt. asszony vezetése alatti nőegylet.

A legény-ifjuság üdvözetét Péter Dénes ifju, a leánysereg üdvözetét Szabó Juliánna tolmácsolták kedves és ügyesen előadott beszédekben. Pph. ur az ifjuságnak itteni kedves magatartását igaz meghatottsággal fogadja s emlékében őrizni fogja.

Délután 2 óraker közebéd volt, amelyre a főzést a kebli tanácsosok feleségei, a sztpáli szójárás szerint „a prezsbiter asszonyok“ díjtalanul végezték a papné vezetése alatt azért, hogy az egyházközséget a nagyobb kiadástól megmentsék. E nemes tett dicséretükre válik.

Az angol es amerikai vendégek Homoródszenipálon.

A közebéd végeztével d. u. 6--7 óra között ismét lázas ünnepi készülődés volt a lelkes hangulatban levő egyházközségben. Az adott jelre összegyülekezett a lovasbandérium és a zászlós leányok serege s kivonultak az oklándi hegy aljáig az angol és amerikai vendégek fogadtatására. Az autó futását meglassítva a lovas és zászlós leányok kísérete mellett érkezett be a Homoród folyó hidjánál várakozó sokaság közé. *L. Cornish* az amerikai U. T. titkára, *A. Hurn*

leicesteri lelkész kedves vendégekkel s az őket kísérő Dr. Kiss Elek, Csiky Gábor és Mikó Lőrinc afaival. Az egyházkör nevében Pál Ferenc esperes fogadta, kinek üdvözlését dr. Boros Gy. pph. ur tolmácsolta. A. Hurn lelkész az üdvözlésre adott válaszában a nem várt és soha ilyen fogadtatást nem látott érzése feletti meglepetésében úgy érzi, mintha nem is őt, hanem a spanyol királyt fogadnák. Este az Ürmösi József lelkész házában volt egyszerű barátságos vacsora.

Julius 2-án volt a püspöki vizsgálat záróértekezlete Hom.-szentpálon s így amerikai és angol vendégeinknek alkalma volt találkozni minden lelkésszel, kik fel is használták a kedves alkalmat.

A záróértekezleten pph. ur örömeinek ad kifejezést, hogy utja nem csak kellemes, de minden jó reményre feljogosító volt. Ugy látja, hogy az udvarhelyi egyházkör erősödik és még fejlődni fog s innen a többi egyházkörök is lendítést nyerhetnek. Népünknek nagyobb, teljesebb egyházi művelést kell nyerniök, hogy ne legyenek tájékozatlanok az egyházi élet egyetlen kérdésében sem.

Az iskolák államosításával az a kettős vezetés, melyben lelkész és tanító afaiai részesítették népünket, részben meggyöngült s ezt lelkészeknek kell fokozottabb munkával pótolniok.

A papok és hívek közötti viszony általában jó s az egyházi adó kérdése is általában kielégítő eredményt mutat.

Értekezleten hangoztatott a konfirmáció fontossága s Ürmösi J. és pph. ur álláspontja, hogy a konfirmációra való előkészítésnél az öntudatos unitárius nevelés gondolata kell elfoglaljon mindenkit.

A hívek fegyelmezése tekintetében értekezlet kifejezi, hogy az egyházközségekben oly közszellem teremtenő, mely erkölcsi erejével egymaga is fegyelmezni tud és megtudja büntetni az egyház vitális érdekei ellen vétőket.

Esperes a hősi halottaknak a halotti anyakönyvbe bevezetését javasolta és az értekezlet magáévá teszi.

Pph. ur köszönetet mond mindazoknak, kik szíveséggel, közreműködésükkel segítségére voltak, különösen Pál F. esperesnek, Ürmösi J. k.-jegyző és Halmágyi János afaiainak, kik egész útjában végigkísérték s résztvettek az egyházépítő munkában, továbbá azoknak, kik fogatjukat és kocsijokat bocsátották rendelkezésére mint Esperes, Vass Albert, dr. Szöllösi Ödön, Fekete Béni, Szakács Péter, Ugron Ákos.

Esperes köszönetet mond pph. urnak azért az egyházépítő munkáért, melyet csodálatos szívós kitartással végzett az udvarhelyi egyházkörben. Kitartást kíván tovább is az egyházépítő nagy munkához.

Dél előtt 11 órakor ünnepélyes istentisztelet volt, melyen L. Cornish amerikai főtitkár imádkozott, A. Hurn leicesteri lelkész pedig a hazájabeli unitárius egyházak helyzetéről mondott el sok érdekes dolgot s kifejezte, hogy mennyire jól esik nekik tudniok s milyen biztató hatással van rájuk az a tudat, hogy itt Erdélyben egy gazdag, csaknem 400 éves történelmi multtal rendelkező ősi unitárius egyház él. Ő mindig vágyott ide hitrokonai látására s most ez a

szíves hittestvéri szeretettel való fogadtatás kitörülhetetlen emléket vésett lelkébe, melyet otthon is egyéb tapasztalataival együtt el fog mondani.

Ürmösi József lelkész maga és egyházközsége nevében megköszönte a szolgálatot és lelki élvezetet s kéri, hogy ezt az irántunk megnyilvánuló kedves testvéri szeretetet ne csak megtartsák, hanem fokozott érdeklődő szeretettel kísérik a magyar unitáriusok minden küzdelmes munkáját. Arról legyenek meggyőződve, hogy bármily sötét és borús egyházunk és iskoláink felett a láthatár, mi el nem csüggedünk, kétségbe nem esünk, hisz előttünk ragyog Dávid Ferenc vallásalapítónk bátor, megalkuvást nem ismerő szelleme. Mi ebben az országban, mint népkisebbség lojalisán teljesítjük kötelességeinket, de azért fajunkhoz is hűek akarunk maradni s ha el is tiltották templomainkban hymnusunk éneklését, azért lelkünkben mindennap elimádkozzuk; „Isten áldd meg a magyart!“ Legyenek tovább is velünk hittestvéri rokonszenvvel és érzéssel.

A beszédet dr. Boros György pph. ur tolmácsolta. Az angol hymnus éneklésével — melyet Pálffy Ákos énekvezér tanított be az ifjúságnak — bevégződött az istentisztelet.

Az egyházkör tagjai rövid rendkívüli gyűlést tartottak, melyen A. Hurn leicesteri lelkész az udvarhelyi egyházkör tb. esperesévé választották, mit a megválasztott hálás köszönettel fogadott.

Délben ismét jóhangulatu barátságos közebed volt, melyet szivességből ismét a *presbíter asszonyok* készítettek el s amelyen számos felköszöntőben ünnepelték a kedves vendégeket.

Ily szép és ékes megkoronázással végződött a püspöki vizsgálat, mely 150.000 leu segély megajánlását eredményezte és a helyzetünk való megértése, belátása után még több beüzetést és a régi jóhírti unitárius összetartást kell hogy eredményezze.

Isten áldása legyen az elhintett magvakon.

if.

Az unitárius vallásról.

— Felelet egy magyar uri nőnek Hollandiából jött levelére. —

Asszonyom, kívánságát óhajtom teljesíteni s elmondom röviden, hogy az unitárius vallás hogyan old meg némely kérdést ma. Mindenekelőtt kijelentem, hogy én elutasítok minden olyan egyházi és dogmai felfogást, amely azért volt formulázva, hogy akadályul szolgáljon az embernek egyéni fölfogása fejlesztésében és az Isten utjai megismerésében. Arról vagyok meggyőződve, hogy minden emberi törvénnyel ellenkezik és ellenkezik ugy az isteni, mint az emberi lélek lényegével is, az a gondolat, hogy az Isten ellentétben áll az emberrel, sőt hogy ellenségek. Az csupán gyermeki képzelődés, vagy ami annál is rosszabb, önkényes elgondolás, hogy Isten a világot a mások bűnéért büntetné. Azt hiszem elmúlt már az ideje annak a hitnek, hogy az Ádám és Éva vétke miatt büntetne Isten. Ilyent józan

eszü férfi vagy nő nem táplálhat. Tudom, hogy milliók türik, sőt valószínűleg alá is írják az ember teljes jötehetetlenségéről és az eredendő bünrol, valamint a bünesetről szóló tanokat, s az ehez hasonlókat, melyek mind a lélek börtönei. Mi unitáriusok tiltakoztunk ez ellen, mint maga Jézus is tiltakozott. Kell-e valakinek más és határozottabb bizonyíték Jézus fölfogása mellett, azoknál a szavaknál amelyeket a büns asszonyhoz intézett: állj föl és többé ne vétkezzél. Vajjon Ádám büne örökös volt-e, tehát büntetése is örökös kell-e hogy legyen. Ámde Jézus megbocsátott amaz asszonynak és azt tanítja a legszebb imában „bocsásd meg a mi bűneinket, miképpen mi is megbocsátunk azoknak, akik vétettek ellentünk.“

A mi evangéliumunk úgy tanítja, hogy ez ember Istennek leg-tökéletesebb teremtménye, hasonló hozzá lélekben s idővel igazságban is olyan fog lenni. Az ember szörnyű vétkeket követ el embertársai, fivérei és nővérei ellen, de nem követhet el bünt Isten ellen, mert Isten tökéletesebb, hogy sem bánthatná őt az emberi cselekedet vagy az emberi gyarlóság. Az ember Isten gyermeke, mivel őt Isten megajándékozta a maga tökéletes lelkéből olyan lélekkel, amely tökéletességre van elhíva, nem pedig lesúlyedésre és végleges megsemmisülésre.

Az ember úgy van teremtve, hogy boldog és békés életet éljen a földön, de ő mindenekelőtt testből áll s úgy gondolja, hogy az ő teste kell hogy büszkesége legyen s következőleg arra törekszik, hogy testét mindinkább tetszővé tegye s abban szorgalmaskodik, hogy az legyen kielégítve, legyen megmentve a kemény munkától és az arc verejtékétől. Megvallom, hogy a büneset históriájából előttem mindig annak a gondolatnak volt igazi értelme és értéke, hogy az embernek vagyis a férfinak kötelessége dolgozni, az asszonynak legszentebb feladata, hogy gyermekei legyenek. Az ember történelme a földön ezzel kezdődik. Feltéve, hogy Ádám és Éva volt az ember történetében az első pár, feltéve továbbá, hogy ők a paradicsomban voltak és onnan kiűzetek, kell-e ennél képtelenebb gondolat és nagyobb vétség az isteni tökéletes intézkedés ellen. Ha az Istennek önmagát meg kell javítania, ha egyik cselekedetét helytelenítné s a másikat helyeselné, akkor, valljuk meg őszintén, a mi fogalmunk szerint Isten nem tökéletes Isten, hanem mint az ember, gyarlóságokkal terhelt. Az ilyen fölfogás ellen minden vallásosan érző és művelt lélek tiltakozik.

Mi ma már tisztában vagyunk azzal, hogy az élet mozgás, hogy a mozgás terem meleget és állit elő új energiákat. Ebből az következik, hogy minél többet mozog az ember, annál többet dolgozik, annál több tehetsége ébred föl. Add meg neki a kellő szabadságot, hogy gondolkozzék és dolgozzék a maga módja szerint ezen a földön, bizonyos el fog jutni a legnagyobb és legjobb példányképhez: a tökéletes emberhez. Vezetője lesz először a maga társaságának, azután százaknak, meg ezreknek. Az ilyen vezetők az isteni igazság kijelentői is. Kijelentés volt kezdetben, volt azután és lenni

fog mindvégig. Az embernek mindig alkalma volt választani ki-jelentők, próféták és messiások között és ő kiválasztott egyet a föld keleti részében, másikat más helyen és így tovább. Mi keresztények Jézus Krisztust választottuk vezérünké s egyben megváltónkká. Ez a két munka együtt halad. A jó és igaz vezér az ő követőit a cél felé vezeti, mind a jelen, mind a jövő útján. Ő nemcsak sima és széles utakon vezérel, hanem, sőt inkább, tövises és göröngyös utakon. Ezért igéri Isten országát azoknak, akik őt követik, már itt a földön azt mondván, hogy az Isten országa tibennetek van. Ott van az a tiszta szívben, mert: a tiszta szívűek meglátják Istent és úgy látják őt, mint Jézus látta és érezte, hogy egyes vele.

Mi Jézust Isten legtökéletesebb ajándékának tekintjük az emberiség javára. A születésével kapcsolatos hozott mitológiai eszmékkel, ugyszintén a halálára vonatkozókkal is, mi úgy foglalkozunk, mint bármely más hitköltészet tárgyával, de azt hisszük, hogy ezek nélkül Jézus élete és munkássága mérhetetlenebbül becsesebb és sokkal valódibb, igazabb. Aki fél-Isten és fél-ember, egyik sem valóban. Mi Isten lelkét oly nagy mértékben ismerjük föl benne, amilyen nagy mértékben soha még emberben nem volt. Mi meghajlunk lelki nagysága előtt, abban gyönyörködünk, mert tőle és általa reméljük, hogy Istent megismerhetjük és szerethetjük. Mi tudjuk, hogy ha Jézus tanítványai leszünk és ha megismerjük az ő lelke szándékait, akkor megértjük Isten akaratát is, és aszerint fogunk élni. (Folytatjuk).

Új lelkészek.

Beköszöntött Ujszékely új lelkésze Máthé Sándor. Hívei minden előzékenységgel, virágdísszel fogadták, a vasutállomástól a faluba kísérték. Beköszöntője július 27-én volt. Nemcsak a község lakossága, hanem a vidékről is számosan voltak jelen az igen szép ünnepségen. Az ifju lelkész beköszöntője köztetszést nyert. Katona Ferenc esperes iktatta be lelkes beszéddel. A jóhangulat a közebeden érte el tetőfokát.

Bözödkörispatakra a főfisztelendő püspök ur kinevezte Pálffy Ákos lelkészjelöltet, aki a múlt évben a székelykereszturi főgimnáziumban teljesített felügyelői szolgálatot.

Székelykereszturra erős választási harcban Ütő Lajos dombói lelkész kapott többséget Benczédi Pál h.-ujfalvi lelkész nagyszámu szavazatával szemben. Reméljük, sikerülni fog az ifju, jeles lelkésznek eloszlatni a földult kedélyek nyugtalanságát.

LEÁNYAINKNAK, ASSZONYAINKNAK LEGSZEBB AJÁNDÉK
SZIVEMET HOZZÁD EMELEM..

NŐI IMÁDSÁGOS KÖNYV. o IRTA: DR. BOROS GYÖRGY.
KAPHATÓ: LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN KOLOZSVÁRT.

NŐK VILÁGA.

A firtosmartonosi Unitárius Nőegylet, a már szorgossá vált nyári munkák mellett is, vasárnap délutánjait még mindig szép érdeklődés mellett tartotta meg. Május 28-án, jun. 15-én és 29-én és ezzel bezártuk első félévi programmos összejöveteleink nyári ciklusát, hogy ősszel ujjult erővel, friss kedvvel vegyük fel újból a hasznos és kellemes időöltés megszokadt fonalát. Hálát adunk Istennek, hogy gyenge női erőnket a nagyon is számottevő munka áldásával gyarapítá, mert nemcsak szó és beszéd hangzott el, hanem szemmel látható eredmény is igazolja, hogy az időnket hasznosan és kellemesen töltöttük el. Mindhárom alkalommal a megnyitó ima után egyházi ének-felolvasás és szavalatok váltották fel egymást. Kiténtek felolvasásaikkal özv. Vas Ferencné: Kozma Flóra életéből és az evangéliumi szegény asszony korszójának felolvasásával, Keli Albertné és Gálfi Józsefné. A szavalkók közül idősb. András Jánosné, Vas Jánosné, Kuti Eszter, Vas Ida és Gálfi Irén. Szépek voltak az ének-számok: Sebestyén Jánosné, Domokos Ferencné szóló, a fiatal lányok kara együttes népdalai stb.

A referens.

Üdvözet az Unitárius Nőszövetségének Amerikából, a Nők Szövetsége 34-ik évi gyűléséről. Az indítványt az elnök Warnerné terjesztette elő és egyhangulag, lelkes tapsal fogadták el.

Kozma Ferencné néhai Kozma Ferenc isk. f. ü. gondnokunk, a jeles pedagógus neje elhunyt Kolozsvárt hosszas betegség után. Életében a humanus jótékonyágban vezető szerepet vitt Kolozsvár társadalmában. Nem volt olyan mozgalom, amelyben ő részes ne lett volna. Sok árva és elhagyott élvezte jótékonyága áldásait. Temetése nagy részvét mellett történt. Két leánya és négy fia gyászolja.

Elhunyt. Özv. Gegesi Sámuelné Binecz Ilka Tordán július 13-án 75 éves korában. Nemes szívű, szép gondolkozású nő volt. Nemes József ny. alezredes édesanyját gyászolja a sokaktól tisztelt jó nőben.

Egyleti munkásság.

Jubiláris közgyűlésünk lesz októberben. A Dávid Ferenc Egylet 1884. augusztusában alakult meg s a következő évben már egyházfőhatóságilag megerősített alapszabállyal munkálkodik Kolozsvárt és mindenik unitárius egyházköztségben. Főcélja a vallás ápolása, az erkölcs nemesítése volt egyháztársadalmi uton. Politikával soha sem foglalkozott, ellenben a társadalom rétegeit érintkezésbe hozta és szerephez juttatta gyűlésein felkezeseti és faji különbség nél-

kül. Az októberi Főtanácson nagyszabásu ünnepélye lesz, melynek kiemelkedő pontja Dávid Ferenc korának bemutatása színi előadásban. A darabot lapunk szerkesztője: Pap (Gyallay) Domokos írja és az előadásban színészek is közre fognak működni.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Az erdélyi kisebbségek védelme nekünk önvédelem, erős, izzó és idegre járó, mert életünk és haladásunk, hitünk és kulturánk van kockára téve. Immár sokszor tapasztaltuk, hogy ez nemcsak a mi ügyünk, hanem a művelt világé. Hatvan millió protestáns szövetkezett Angliában és Amerikában, hogy megvédjék egyházaink ősi jogait. Ezt úgy akarják elérni, hogy a párisi békeszerződések végrehajtását követelik és ellenőrzik. Ezért küldötték Erdélybe a Szövetség képviselőit dr. Cornish vezetése alatt. Amerikából itt volt dr. Cornish és Angliából dr. Hurn. Két hélig tartott tanulmányutjuk s az eredményről beszámoltak Bukarestben a kormánynak.

Nagy kitüntetések Amerikában. Az amerikai Unitárius Társulat készül fennállása 100 éves ünnepére. Ezt megelőzőleg már nagy lépést tettek. A Társulat szabályát oda módosították, hogy lehessen örökös tiszteleti tagokat is választani. Hatot választottak. Ezek: Dr. Eliot W. Károly a Harvard Egyetem nyug. rektora, kiről lapunkban már szóltunk. Dr. Peabody Ferenc a Harvard Egyetem nyug. tanára, kitűnő író és Amerikában nagy tekintély. Taft H. Vilmos az Egyesült-Államok volt elnöke, aki unitárius hitének dísz és fényt kölcsönzött, mint elnök. Most elnöke a kisebbségek védelmére alakult amerikai nagy bizottságnak és az amerikai legfelsőbb bíróságnak. Dr. Carpenter Estlin J. az oxfordi Manchester College volt igazgatója, számos egyetem tiszteleti tudora. Nekünk kitűnő jó barátunk, aki 1910-ben a nagy jubileumon meglátogatott volt. Ránk is kiterjedt a figyelmök és ősz püspökünket Ferencz Józsefet megtsisztelték, mint aki már 69 éve szolgálja az unitarizmus szent ügyét, 47 éve püspök és most „köztiszteletben álló vezére a küzködő egyházaknak, akit az unitáriusok a világ minden részéből elhalmoznak a szeretet megnyilvánulásaival“. Hatodik helyen egy nőt ért a nagy kitüntetés: Suyler Lee Lujza kisaszszonyt, aki az Egyesült-Államok társadalmi jótékonyasági munkájában vezető szerepet visz. Ily címen megnyerte a Roosvelt érmet s jelenleg is alelnöke a New-York állam jótékony intézetének.

A püspök konfirmált. Kolozsvárt július 27-én Ferencz József püspök ur a püspöki háznál konfirmálta unokáját Sámí Magdát, ki két és fél évig volt Londonban és a tavasszal jött haza. A nagyapa készítette elő. Ő ajándékozta meg a „Szívemet hozzád emelem“ szép példányával, a D. F. reformációi emlékével. A püspök ur tartott beszédet a családi körben, amely sok könnyet csalt a szemekbe.

Harangszentelés Csekefalván. Szép ünnepségen avatta fej a csekefalvi unitárius egyházközség f. évi június hó 22-én ujonnan

beszerzett harangját. Résztvett a község egész lakossága felekezeti különbség nélkül, a szomszéd községekből is igen szép számmal. A templomban a helybeli lelkész imája után Katona Ferenc esperes tartotta szívekhez szóló ünnepi beszédét. A harang beszerzésének történetét, az adakozók nevét és adományát a helybeli lelkész Sófalvi D. ismertette, a templom előtt Török Albert köszöntötte az esperest és a megjelent vendégeket. A harang árának $\frac{2}{3}$ részét az az Amerikába kivándorolt magyar testvérek fedezték, amennyiben gyűjtésből 92 dollárt küldöttek. „Nem fajult el még a székely vér...”

Erdélyi unitáriusok Amerikában. Az „Unitárius Közlöny” sok érdekes cikket közölt már Amerikába vándorolt erdélyi testvéreinkről. Bodoczi lelkésznek fő munkatársa Des Földes Dániel a magyar unitáriusok szervezését kezébe vette és minden bizonnal célhoz is fogja juttatni. Az Amerikai Unitárius Társulat Világszövetségének Földes a clevelandi elnöke. Jelen volt az Am. Unit. Társulat jelen évi közgyűlésén és ott következőleg szólt: Ohio és Michigan vidékén nagyszámu család él, akik mind attól a Dávid Ferenctől származtak, aki 1568-ban az unitárius mozgalmat megindította volt. Már is alakultak gyülekezetek: Akron, Canton, Cleveland és Alliance városokban. Most foly a szerveződés Columbus, Toledo és Detroit városokban. Dr. Cornish ur fog lelkészt választani Erdélyben, aki a munkát az Am. Unit. Társulat segítségével fogja folytatni.

Külföldi akademitáink. Ma már négyről szólhatunk. Balázs Ferenc Oxfordból szépen beszámolt olvasóinknak. Ő mint tanuló és mint sportember jól ki tudja használni angliai idejét. Máthé Zsigmond Manchesterben az Unitárius Teológián lezárta az első évet. Mindig szorgalmas ifju volt. Itt is megállja helyét és szép jövőt biztosít magának. Szentiványi Sándor Amerikába a Harvard egyetemre fog menni az őszön. Az ottani teológiai fakultáson ő lesz első rendes hallgató. Tehetségét itthon több irányban megmutatta. Jó reménységgel bocsátjuk el. Negyedik helyen Lőrinczi Lászlót említjük. Ő Clevelendba (Amerika) megy, hogy a Bodoczi kezdette missziót folytassa. Erőteljes munkára termett ifju s ha sikerülnie fog evangéliumunk hirdetése, neves ember lesz belőle. Szeretettel gondolunk egyházunk jövőndő apostolaira és kívánunk nekik sikert.

Ésperesi jubileum lesz a küküllői egyházkörben. Gvidó Béla dicsőszentmártoni lelkész immár 30 éve szolgál mint esperes, körültekintéssel, eréllyel és megértéssel. Augusztus 10-én egyházköre és barátai megünneplik ezt a ritka szép alkalmat, melyre lapunk is a legmelegebb szívélyes üdvözetét küldi egyik legrégebbsz dolgozótársának és barátjának.

Nem kapott konfirmációi emléket. Két unoka leánytestvér konfirmált az idén két különböző eklézsiában. Keservesen sirni kezd az egyik, midőn meglátja a másik kezében a D. F. E. konfirmációi emlékkönyvét, mert ő nem kapott. Nálunk nem adtak senkinek. Csak úgy lehetett megvigasztalni, hogy ő neki is adott a másik papja. Most már boldog, mert neki is van kis emlékkönyve.

Barabás Vilmos benczési tanító hosszas, súlyos szenvedés után elhunyt szülőfalujában Árkoson, hová utolsó pihenőre vágott. Az erős férfit megtörte a sok gyötrő fájdalom. A kitűnő énekvezér-tanítóra sokáig fognak hálásan emlékezni a derzi hívek, kiknek a válságos esztendőben tiz esztendőig volt lelki vezérök, prédikátorok és támaszuk. Nemcsak a betegség, de a mai viszonyok is ellene szegődtek a kiváló férfinak, kinek igazi ápolója és hűséges élettársa, pap leány felesége volt vigasza és segítő társa. Nyugodjék csendesen az anyai földben. *vb.*

Kereszturi főgimnáziumunk inspektori látogatásban részvett május hónapban, ami azzal végződött, hogy Regmann N. inspektor ur teljes megelégedését nyilvánította.

A Teol. Akadémián szép sikerrel vizsgáztak és lelkeszi szolgálatra följogosítást nyertek: Barabás Miklós, Benczési Domokos, Benczési Ferenc, Lőrinci László és Szentiványi Sándor lelkészjelöltek.

Kántori minősítést nyertek Kolozsvárt: Lőrinczi László lelkészjelölt, Benczési Márton, Ferencz Károly tanítók.

A nagyváradi képezdében tanuló unitárius ifjunak a miniszter megengedte, hogy magánháznál részesüljön vallásoktatásban.

A főtanácsai tagságra már megszerzett jogot az új választási törvény nem semmisíti meg. Ezt az elvi határozatot hozta az E. K. Tanács.

A lupényi unitáriusok új papjuk Lőrinczi Géza iránti szeretetökkel azzal mutatták meg, hogy fizetését szép összeggel javították.

Petrozsényi híveink lelkes papjuk Weress Béla vezetése alatt immár a jelen évben megkezdik templomuk építését. Jó sikert kívánunk a munkához.

Szász-nádason néhány lelkes unitárius család leányegyházzá alakult Sebe Ferenc lelkész buzdítására és a pipei egyházhoz kíván csatlakozni. Üdvözljük.

Építkezések vannak folyamatban Vargyason (orgona és harang), M.-Zsákodon (istálló, csűr), Ar.-Rákoson (papi házbővítés), Csegezen (templom).

Az Amerikai Unitárius Társulatot a 99-ik évi közgyűlésén újra szervezték. Először is beleolvadt a Nemzeti Conferencia és „újra született” a társulat.

Ezer mérföld hosszú kerítés készül Amerika és Mexikó között, hogy a két országot elválassza. 2—2 mérföldnyi távolságra ki lesz írva, hogy a kerítésen áthágni vagy alatta átbujni büntetés-terhe alatt tilos. Ez lesz a világ leghosszabb kerítése.

Magyarországi unitárius testvéreink súlyos helyzetükben országos gyűléssel próbálnak segíteni. Megértjük és méltányoljuk súlyos helyzetüket.

Pályázati hirdetés. Kuti Károly szentgericei birtokos, egyházi tanácsos afia nagylelkű adományából következő pályázatot hirdetem:

Egyházi beszéd irandó, melynek tárgya: „Az áldozatkészség szerepe és fontossága az unitárius megújulásban.“ Alapige tetszésszerűnti. A pályamunka idegen kézzel írva, jelíges levéllel ellátva 1924 évi október hó 1-ig a szerkesztőséghez küldendő (Dárjuu, u. p. Archita). Pályadíj 500 ötszáz leu, mely az őszi egyetemes lelkészkeri gyűlés alkalmával fog kiadatni a teljesen megfelelő dolgozatnak. A pályadíj-nyertes dolgozat közlését a szerkesztőség fenntartja magának. Dárju-Székelyderzs 1924 július 25. *Balázs András*, az Unitárius Szószék szerkesztője.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába a f. évi március 18-tól május 16-ig előfizetői és tagsági díjat fizettek: *Az 1924 évre:* Tana Sámuel, Barabás Mihály, Bedőházy Gábor, Czampa Gusztávné, Imre Albert, Ince Béla, Kőkösi Kálmán, Koródi Ferenc, Kóntés Ferenc, Novák Jánosné, Id. Szabó Mózes, Simon András, Tégiás Albert, Took Balázs, Vida Géza, Özv. Útő Benjáminné, Útő Aron, Uroni Mihály, Zoltán Sándor, Csiki István, József Kálmán, Unitárius Egyházközség Sepsiszentgyörgy; Unitárius Egyházközség Kilyén; Deák Jenőné Telek; Varga András Bita; Gál Jenő Torda; Májai Domokos Jobbagyfalva; Gergely Istváné Barót; Nagy Béla, Matos Sándorné, Simén András, K. Kénessy István, Varga Sándor, Orend Jánosné, Kelemen Jenő, Radó Józsefné, Máté Mihályné, Lakó István, Benkő János, Márkos Andrásné, Söfalvi András, Nagy József, Rózsa Jánosné, Dénes Mózes, Lőrinci János, Ehrenverth Ignácné, Veress Aron, Kiss Gábor, Katona Endre, Dr. György Zsigmond, Mátéfi József Segesvár; Kendi István Székelykeresztúr; Bartalis Dénesné Medesér; Hidi András Kolozsvár, Péter József Nagyenyed; Özv. Csongvay Lajosné Marosvásárhely; Imre Simon, Tarján Pál, Kiss Albert, Ács Lajos, Vass József, Gyergyai Mózes, Zsigmond József, Albert Márton, Fodor Zsigmond, Nagy József, Berei György, Berei Pál, Imre József Petrozsény; szinte Sándor Desfalva; Székely János piaci, Simándi András, Simon Gyula, Tóbis András, Botár Simon piaci, Kelemen Ferenc Torockó; Boros György Recsenyéd; Komjátszegi Lajos Kolozsvár; D. F. Ifjusági Egylet, Unitárius Egyházközség Székelyderzs; Sándor Gergely, Sándor Mózes, Bálint Balázs, Unitárius Egyházközség Kénos; Mérész Józsefné, Bocz Sándor, Kiss János Fogaras; Gyöngyösi Károly, Imre István Veslén rampa; Friedmann Adolf Kolozsvár; Pap Dániel, D. F. Ifjusági Egylet Csehétfalva; Podhorzski Sándor Kolozsvár; Unitárius Főgimnázium Önképzőköre Székelykeresztúr; Osvát Domokos, Osvát Mózes, Osvát Aron, Ifj. Pap Ferenc, Ifj. Nagy Lajos, Miklós Ernő, Mircse Dénes, András Albert, Özv. Miklós Györgyné Kobátfalva; Péter Elek, Pap Mózes, Ifj. Tarcsafalvi Zsigmond, Ifj. Pap Sándor, Varga Mózes, Kovács Dániel Székelyszentmihály; Pap Zsigmondné, Fogyasztási Szövetkezet, Török Lajos Enlaka; Özv. Péter Józsefné Nagyenyed; Benovits Jenőné Kézdivásárhely; Bartalis Erzsébet Székelyudvarhely; Dr. Létay Dezső, Ambrus Gergely, Demény Andor, Vass Pál Kolozsvár; György Gyula Ikland; Özv. Botárné Borbély Anna Torockó. *1922-re fizettek:* Pálffy E. Zsigmond Várfalva; Bedő Sándor Sepsiszentgyörgy; *1925 re Özv. Péter Józsefné Nagyenyed.*

Alapítói díjban fizettek: A Székelyderzsi D. F. Ifjusági egylet 200 L.-t, Demény Andor Kolozsvár 100 L.-t. Az egylet céljaira adományoztak: Az Erdélyi Leszámitoló Bank 3000 L.-t, A Szabédi Nők Szövetsége 150 L.-t, A Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank 200 L.-t, Kolozsvár, 1924. május 16-án. *Gálfi Lőrinc pénztárnok.*

Főszerkesztő: DR. BOROS GYÖRGY Szerkesztő: P A P D O M O K O S.

Előfizetési ár: Egész évre 30 L. Magyarországra 36 L. Egyes szám ára 4 L. Akik a 30 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 100 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Nyomatott „Korvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz.

Cecsemánénkba és ott imádkozzunk Istenhez és ott igyekezzünk magunknak megbocsátást nyerni. Isten megbocsát nekünk, feleml minket és bele helyez a helyes útba, hogy együtt haladjunk az Ő fiával, mint mi is fiai és leányai. Ez előttem sokkal többet jelent annál, amit a papok és pásztorok ígérnek jövőre a föltámadott testi Krisztus sebeiből. Én tudom, nekem tudnom kell, hogy a test föltámadása éppen annyira helytelen és téves fölfogás, mint Jézusnak csodás születése.

Isten soha semmit sem cselekszik az ő tökéletes törvényei ellen. Ha Isten megváltoztatná az akaratát, melyet megvalósított minden teremtett lényben ezen a földön, vagy millió többi csillagon, akkor egész világa egyszerre összeomlana.

Ezzel eljutottam az unitárius hit főpontjához : Isten egységéhez.

Igen, mi azt prédikáljuk és azt tanítjuk, hogy Isten egy, mert mi nem tudunk elképzelni két vagy több teremtőt és világkormányzót. Mihelyt erre gondolunk s ezt lehetségesnek tartjuk, akkor az élet és a világ rendje azonnal felbomlik. Politeizmust régen is tanítottak, most is tanítanak. Ha ez valakinek tetszik azzal nem vitatkozunk, mert ebben az esetben a földnek minden egyes része külön Isten kezébe jut, kinek vagy van neve vagy nincsen. Ez végeredményében azt is jelentheti, hogy minden csak Isten azzal a különbséggel, hogy egyik része a levegőben másik a föld különböző részein, a vizekben, vagy valamely élő, illetőleg élettelen lényben végzi munkáját. Ha valakinek abban telik kedve, hogy az energiának, vagy az erőnek a megnyilvánulását személyes vagy személytelen lénynek tulajdonítsa, az ellen tenni nem lehet, de ő végül is arra ébred föl, hogy szemében minden istenné változott, fehé a politeizmus helyett panteizmus lett a vallása.

Engemet teljesen kielégít az a gondolat, hogy mindent egy tökéletes Isten végez az ő erejével, hatalmával, illetőleg akaratával. Ha én a magam vagy a más ember lelki tehetségét figyelem, azt tapasztalom, hogy az ember fel tud fogni ezer meg ezer világot, olyanokat, melyeket látok és nem látok. Az ember teremt, az ember átalakít egyes gondolatokat, az ember él magának, másoknak, munkálkodik, mert a nélkül nem élet az élet. Vajjon nem ezerszerte inkább így van-e ez Istennel, aki tökéletes lélek.

Nekem nagy gyönyörűségem telik a testvériség eszméjében, mert azt hiszem, hogy Istennek minden ember egyenlően gyermeke, faj vagy színbeli megkülönböztetés nélkül. Azt hiszem, hogy nekem mindenki fivérem vagy nővérem. Ezekből kifolyólag én azt tanítom az apostol szavai szerint: ti a fiaság lelkét kaptátok, ez a lélek bizonyosságot tesz a mi lelkünkkel együtt, hogy Isten gyermekei vagyunk.

Ha mindenki arra igyekeznék, hogy megszerezzen magának bizonyos részt az isteni tökéletességből, napról-napra tapasztalónk, hogy istenországa közeledik a földön és rendre, lassan, de biztosan megszűnne az emberek között a gyűlölet és a rosszakarát. Én merem hinni, hogy mi megvalósítónk a társadalmi egyenlőség eszméjét és

ezen az uton közelebb jutnánk a fegyverviselés eltörléséhez és a háboru megszüntetéséhez.

Szives engedelmével elmondok néhány szót a bibliáról, a zsidók és a keresztények szentkönyvéről. Mi unitáriusok szeretjük és használjuk a Bibliát. Tanítjuk az iskoláinkban, olvassuk a magánházaiknál és abból vesszük alapigénket a szószerben. Vallásunk hosszú történelme azt bizonyítja, hogy a mi őseink hitnézeteik védelmezése alkalmával nagy súlyt helyeztek az ó-testamentumra, mint a mely Isten egységét tanítja. Volt olyan időszak, amikor az újtestamentumot becsmélik többre az Ónál, mert ez foglalta magában azoknak az ígéreteknek a beteljesedését, melyeket Isten az atyáknak és a prófétáknak tett. Az unitáriusok hittek az inspirációban és tanították, hogy a biblia Isten szava, de mindig tiltakoztak a betűszerinti inspiráció ellen. Hirdették, hogy az Isten csalhatatlan, de azt is hozzá tették, hogy azok, akik Isten szavait írásba foglalták, ha akár látomás, akár hallás útján származtak is azok, lelkükben még sem voltak csalhatatlanok, sőt tévedtek, amint hogy minden ember ki van téve tévedésnek.

Ebből önként következett az a gyakorlat, hogy a bibliának mindenik részét meg kellett bírálnunk és irodalmi terméknek kellett tekintenünk. Mi fölhasználjuk a legjobb tanítómesterek, bölcsészek ismeretét és tudását. Mi összehasonlítjuk a biblia különböző részét egymással, de más népek bibliájával is s nem lep meg, hogy ugyanazokat a kifejezéseket és gondolatokat találjuk más népeknél is, melyeket a hébernek az Ótestamentumba fölvettek. Ez szerintünk nem válik hátrányára sőt inkább előnyére a bibliának, mert azt mutatja, hogy a régiek is szívesen tanultak a szomszéd népek tudósaitól és bölcsseitől.

Jézus élő szóval tanított. Az ő szavait a hallgatók tovább viték, tovább adták, tehát természetesnek találjuk, hogy azok a szavak, de a gondolatok is új alakot nyertek ahoképest ahogy az illető gondolkozott. Mi látjuk, hogy az evangéliumok írói, mint maga Pál apostol is, egészen szabadon vettek át és alkalmaztak egyes kifejezéseket, sőt maga Jézus is ugyanazt cselekedte. A görögök bölcsészetét egyik-másik ismerte és fölhasználta, miből mi azt a következtetést vonjuk le, hogy az emberek mindig segítségére voltak egymásnak az eszmék termelésében és fejlesztésében.

Azt is meg kell jegyezmem, hogy a bigott gondolkozásu tanítók és prédikátorok, akik inkább ragaszkodtak a szavakhoz, mint a lélek sugallatához, az emberek gondolkozását gyakran száz esztendőkkkel visszaszorították. Ebből származtak azok az elkeseredett vitaközlások és ellentétek, melyek a legjobb embereket sok esetben áldozatul kívánták, életüktől fosztották meg.

Minket nem nyugtat meg, sőt sokszor elkeserített az a szomorú tapasztalat, hogy mikor egyik vagy másik állam kormányzóí megfujták a harci trombitát és csatába szólították a népet, hogy egymást öldököljék, ugyanakkor az urházába vonultak és Istenhez imádkoztak, hogy megsegitse őket. Miben különböztek ezek azoktól a farizeusoktól,

akiket Jézus megdorgált, midőn az utcák szögletén mellüket verve imádkoztak, hogy az emberek lássák, az ők cselekedeteik ellenkeztek mind az isteni, mind az emberi törvényekkel.

Becsés kérdésére még csak annyit említek meg, hogy mi igyekszünk liberálisok lenni e szó igaz értelmében. Tárt karral fogadjuk mindazokat, akik hozzánk közelednek és úgy bánunk velük, mint fivéreinkkel és nővéreinkkel. Erdélyben törvényes eljárást kell betartania, aki egyházunkba be akar lépni. Angliában és Amerikában és másutt is szívesen fogadják azokat, akik őszinte elhatározással unitáriussá akarnak lenni, ha ez iránt nyilatkoznak.

Fogadja asszonyom őszinte és mély tiszteletemet. Köszönöm, hogy kegyes volt értekes is szép levelével megtisztelni, de mélyen sajnálom, hogy válaszon a postai rendetlen közlekedés miatt majdnem félév múltával jut kezéhez.

Dr. Boros György.

Dr. Wendtének üdvözlét.

Születése 80-ik ünnepére küldötte dr. Boros György.

Kedves dr. Wendte,

„Az élet való, az élet komoly“ s boldogok, kiket a jó Szerencse megsegített, hogy fölemelkedhessenek a Sínai legmagasabb csucsára, hogy onnan vissza tekintsenek egy hosszú utra, amely utánuk fénylik. Én Önt ezek közé a szerencsések közé sorozom, mert 25 év alatt, mióta élvezem kedves barátságát, Ön szünetlenül készítette a fényes utat a jó lelkek százainak, akik különben az Ön vezetése nélkül a puszta vadonban maradtak volna. Élénken emlékszem a 12-ök nagyszerű gyűlésére, melyen azt az indítványt tárgyaltuk, hogy a maroknyi unitáriusok vegyék kezökbe a művelt világ pacificatióját a huszadik száz evangéliuma alapján. Ön kedves dr. Wendte akkor bátor kézzel megragadta a vallásszabadság fehér lobogóját és országról országra járt a Pál buzgóságával és a János édes szeretetével. Az eredmény csodálatos volt. Láttuk miként fogtak testvéri kezet a világ legjobb fiai és leányai a genfi martir emlékoszlopa felett s miként bocsátották meg a fiak az atyák vétkét. Nemzedékek fogják emlegetni azt a gyönyörű istentiszteletet, amelyet a Calvin templomában élveztünk végig. De az Ön gyöngéd lelke csak akkor nyugodott meg teljesen, a mikor részt vehetett azon a megható ünnepségen, a melyen Déva várában, a Dávid Ferenc bőrtőnében a világ szabadelvű vallásos hívói emléktáblát állítottak föl s végül midőn Luklaviceben néma hódolatát kifejezhette a Socinus siremléke fölött.

Ön megérintette pálcájával a XIX-ik száz szikláját s én nem tudom vajjon melyik volt termékenyítőbb: az a víz-e, amely a testileg szomjazókat megenyhítette, vagy az az egyetemes szellem, a melyet Ön a XIX-ik száz száraz materialismusa porából vagy az élettelen dogmatizmus hínárjából élő vízzé szökelleni segített.

Ha végig legeltetem szememet a szent dallamok könyvén, melyet Ön a hű imádkozók kezébe adott, ismét azt kell mondanom, boldog és áldott Ön, akit Isten a népek közé a maga szolgájául választott. Tartsa meg Isten az ő égi kincsei birtokában, hogy ezután is élhesen embertársai és barátai tiszteletében, akik közé szives engedelmével én is sorozni óhajtom magamat születése 80-ik évfordulója alkalmából.

Dr. Wendte válasza.

A fennebbi sorokat kiegészíti dr. Wendtnek dr. Boros Gy.-höz intézett levele, mely így szól: Ön kedves dr. Boros legelső és legkedvesebb magyar barátaim közé tartozik, ki a Nemzetközi Congressusban munkatársam volt s a melynek megalapításában segédkezett, sőt azt gondolom az első indítvány (the first suggestion) egy ilyen Társulat szervezésére, Öntől jött s Ön azóta is mindig hűséggel támogatta. Ezért különös öröm volt nekem, kedves barátom, hogy 80-ik születésnapom ünnepére szives üdvözlését elküldötte. Szép nap volt. Mintegy 200 levél és távirat érkezett és tett boldoggá. Most írom a köszönő leveleket.

Kedves hazája és egyháza iránti érdeklődésem ma is lankadatlan. Vajha ismét boldog és virágzó lenne! Minket boldoggá tesz, hogy szenvedő egyházaikat segíthetjük. A mi oklandi egyházközségünk testvére Székely-Derzs, hozzá csak most küldöttem el testvéri levelünket.

Sok irányban vagyok elfoglalva most is. Prédikálok, alkalmilag felolvasok, széleskörű levelezést folytatok. Készítem emlékiratomat, melyben Erdélynek is lényeges részt juttatok.

Ha erőm és egészségem megengedi, a jövő évi Unitárius nagy ünnepélyeken s a londoni, kölni és bostoni unitárius száz éves ünnepéseken részt kívánok venni.

Bármiként lesz is a jövő, én Önnek mindig szerető barátja maradok.

Isten Önnel és mindazokkal, akik rossz helyett jók, ellenség helyett barátok óhajtanak lenni.

Dr. Wendte Charles.

Dr. Carpenter ünnepeljük.

1910. évi Dávid Ferenc ünnepünk a férfiak és nők választott kiválóságait összehozta volt Angliából és Amerikából. Ugy érezzük, hogy azóta mai napig velünk vannak, ránk gondolnak és hűséges testvéreink. Dr. Carpenter az ő szép természetével (arcképét lásd Unitárius Közlöny 1910. évi folyamában), tudományt mutató magas homlokával, vezéralak volt köztük. De őt az tette igen-igen érdekessé, hogy tizenkét magyar tanítványa rajongta körül: Péterfi Dénes, dr. Boros György, Gál Miklós, Varga Dénes, Csító Salamon, Gálfi Lőrinc, Józán Miklós, Lófi Ödön, Raffay Károly, dr. György János, Győrfi István, a kikhez később csatlakozott dr. Kiss Elek.

Nagyon kevés tanárt áld meg a gondviselés annyi szeretetreméltó tulajdonsággal és keveset szeretnek oly osztatlanul a tanítványok.

Dr. Carpenter októberben 80 éves lesz. Ezt a jó barátok és a volt tanítványok megünneplik személyesen is, írásban is. Az üdvözlő levelet a magyar tanítványoknak is megküldötték aláírásra. Az *Unitárius Közlöny* olvasóinak bemutatjuk lehető hű fordításban. Van ebben a levélben sok tanulság, mert van benne szeretet, tisztelet, becsülés és hódolat.

Kedves dr. Carpenter,

A Manchester College volt haligatói élni kívánnak születése 80-ik szerencsés fordulója alkalmával, hogy ők is kifejezhessék tiszteletüket és szeretetüket.

A tanuló társak bizalmas körében ön az idősebb testvér, aki a miénket jóval megelőzőleg járta le tanulói éveit, de most midőn születése napján körülvesszük, a nagyra becsült tanító és a barát, a hitbéli atya áll előttünk, neki hozzuk hálás hódolatunkat, boldog érzéstől eltelve, hogy magunkénak mondhattuk és mondhatjuk.

Hosszu évek során, melyek számos sikerben bővültek, eljutott a legfőbb tisztre, igazgató (Principal) lett a nagynevű elődök: Tayler, Martineau, Drummond sorozatában s végül elnök. Ugyanakkor büszkeség érzetével szemléljük, hogy hazai és külföldi egyetemek jöttek kifejezni kitüntető elismerésüket és megtisztelték a megillető tudori diplomákkal.

Collegiumi éveink emléke nekünk rendkívül becses, de nem kevésbé azok, melyekben Önt mesterünknek tisztelhattuk. Emlékeink láncsora 1875-ben kezdődik, Londonból Oxfordba vezet s Önt mindenütt a szünetlenül fokozódó és érdemeit növelő munkában látjuk a College-ban és a szószékeken. Ön a modern tudományokban, de különösen az összehasonlító vallás és a kereszténység eredete földerítésében messze kiható eredményeket ért el a tudományos világban, személyes vonzalma pedig állandóan mélyült és erősödött. Ez alatt a hosszú idő alatt az Ön hatása következtében állandóan gyarapodtak a mi ifjúkori emlékeink, fokozódtak aspirációink, érlelődtek a tudományosság és a jellemtisztaság iránti eszményeink, de kiválóképen szaporodtak azok a drága kincsek, melyeket az Ön fel nem becsülhető barátsága szerzett számunkra.

Ezeket a sorokat Önhez és Carpenterné asszonyhoz is intézzük, mert élénken él emlékezetünkben az a határtalan szivesség, baráti rokonszenv, mellyel házuk ajtaját mindig nyitva tartották előttünk. Azok mellett az értékes emlékjándékok mellett, melyekkel mérték fölött elhalmoztak, kiválóképen a Borrodale-ben töltött arany napok élvezetére gondolunk hálás szívvél. Az ilyen örökké tartó emlékeket azok közé a jótétemények közé sorozzuk, melyek a minden jók adójától származnak. Midőn életének ezeket, a drágagyöngyöt érő, emlékeit elgondoljuk, boldognak érezzük magunkat, hogy Önök a legdrágábbak, személy szerint közöttünk vannak és nekünk kínálko-

zik az a szerencse, hogy tiszteletünk és szeretetünk határtalan nagyságáról szemtől-szembe biztosíthatjuk. Bizonyosak vagyunk arról is, hogy a jövőendő években sem szándékozik visszavonulni, hanem folytatja a megkezdett tudományos termelő munkát a megszokott kitartó energiával, élénk érdeklődése minden magasrendű ügy iránt — hisszük — megmarad s az is kétségtelen előttünk, hogy csodálatos mértékű, elbájoló, önfeláldozó készsége barátai iránt csak a régi lesz ezután is.

A jövőendő titkos fátyola mögé nem kívánunk betekinteni, mert elég nekünk tudnunk, hogy a szeretet örökre megmarad. E szépséges és boldog ünnepi alkalommal szívünkhez ne közeledjen kételkedés, hanem oda tekintünk az esti szürkület glóriás fénykörébe és amaz örök békének a világába, melyet a tökéletes kegyelmű Atya föltár gyermekei előtt. Először Öntől tanultuk, önnek köszönjük a nagy költő Browning hitelesítő szavait: „A legjáva ezután következik. A Te lelked és Isten teljesek a bizonyosságban.“

Fogadja kedves dr. Carpenter őszinte és szeretetteljes tiszteletünket.

(Következnek az aláírások.)

Gvidó Béla esperes jubileuma.

Egyházköri közgyűlés és esperesi jubileum Dsztmártonban.

A kültüllői unitárius egyházkör aug. 10-én tartotta egyházköri közgyűlését Dsztmártonban. A közgyűlést istentisztelet előzte meg, midőn imát Gvidó Béla esperes és egyházi beszédet Sándor Gergely désfalvi lelkész tartott. A zsúfolásig megtelt templom gyönyörűt ünnepségnek volt színhelye. Ott volt Dicsőszentmártonnak előkelősége és köznépe, az egyházkör egyházközségeinek, az E. K. Tanácsnak, a kolozsdobokai egyházkörnek, a dsztmártoni egyházak és egyesületek képviselői. Az istentisztelet végeztével Nagy Béla egyházköri jegyző üdvözölte Gvidó Béla esperest, ki 30 éve esperese a kültüllői egyházkörnek. Az egyházkör az esperes arcképével ellátott, a köri papok, tanítók és egyházi tanácsosok által aláírt szép, díszkötésű képes bibliával lepte meg ünnepelt esperesét. Dr. Boros György, a püspök ur és az E. K. Tanács, Hadházy Sándor a kolozsdobokai kör, a dsztmártoni gör. keleti esperes, a ref. esperes egyházkerületeik nevében, Hegyi Károly a ref. egyházközség, a zsidó rabbi az izr. hitközség, Kovács István a lelkészi kar, Miklós János a tanítói kar, dr. Szántó Pálné a nőegylet, Moskari ipartestületi elnök az ipartestület, dr. Pálffy Ferenc a Dávid Ferenc egylet, Molnár Katka az ifjuság, Miklós Sándor az egyházközségek, Kovács István a marosszentbenedeki egyházközség, Molnár József a dsztmártoni unitárius egyházközség és végül ifj. Gvidó Béla a család nevében üdvözölték. Üdvöző iratot küldött a Főtisztelendő püspök ur, az E. K. Tanács, az összes esperesek, a kolozsvári gimnázium, a theologia igazgatósága és az ünnepelt tisztelőinek egész sora.

Az üdvözletekre az ünnepelt megható szavakban válaszolt és köszönte a megemlékezést. A templomi ünnepélyen közreműködött a dicsőszentmártoni és a dombói dalárda s nagyban emelte a szép ünnepélyt. Templomozás után megalakult a közgyűlés, hol br. Petrichevich Horváth Arthur köri felügyelő-gondnok közgyűlési megnyitójában lelkes szavakban emlékezett meg a jubiláns esperesről.

D. u. 2 órakor Gvidó Béla esperes tiszteletére 120 teritékű bankett volt, hol ismételten ünnepeltük derék esperestünket a pohárköszöntők sorozatában.

Szép nap, lélekemelő ünnepély volt, mit valóban kiérdemelt Gvidó Béla 30 évi esperesi kiváló működésével. -

E helyen is üdvözljük s kívánjuk, hogy még sokáig vezessen igazi esperesi talentumával.

Segesvárt, 1924. aug. 20.

Nagy Béla.

NŐK VILÁGA.

Szép gondolat a segesvári Nők Szövetségében

— Nagy Béláné titkár felolvasása. —

Ezelőtt két héttel egy délutáni munkámba elmertülve kopogtatás zajára eszméltem fel. Egy rég nem látott hívünk, Benkőné látogatott meg. Kérdésemre, hogy miért nem volt mostanában templomban, elmondta, hogy nehéz családi körülményei lefoglalták annyira, hogy még szívének leghobb vágyát, a templom látogatását sem teljesíthette.

Most azonban egy gondolat vezette hozzám, hogy eszméjének megvalósítására kikerje véleményemet. Ugyanis ő azt szeretné, hogy a segesvári unitárius asszonyok vegyenek ki részes művelésre pár hold földet, melyet mi asszonyok műveltünk meg s az abból befolyó jövedelmet templomépítési alapra adjuk.

Az eszme megszületett!

Egy asszonytársunk nemes, minden szépért, jóért lelkesülni tudó szívéből pattant ki a szikra, mely — azt remélem — lánggra lobbantja tetterőnket és a mindnyájunk szívében lappangó szent érzéseket munkára serkenti.

Az idők jele ez! Mikor legkevesebb a remény jövőnkhez, akkor gyul fel egy-egy láng egyeseknek elméjében, mely buzdít, lelkesít, tetterre készítet.

Asszonyok közt, asszonyokhoz szólok. Mindnyájunk lelkében él a nemes, a szépnek érzése, azonban hogy nem tudunk ezeknek kellő mértékben érvényt szerezni, az is az idők jele, mert sokszor fájdalmasan érezzük, hogy anyagi küzdelmeink a létért lefoglalják időnket, feldulják gondolatainkat. De van egy-egy pillanatunk, mikor megszabadul gondolatunk a jelen nyomásztó helyzet bilincseiből

ilyenkor eszünkbe villan egy magasztos, egy ideális eszme s ha ilyenkor hallgatunk lelkünk sugallatára, erősödik, hatalmasodik, életre kel bennünk a lelki erő, mely felkelti bennünk tetterönket és célunk, eszménk megvalósítására törekszük.

Érzitek-e magatokban sokszor, amit én érzek? Hogy nekünk nem elég a mai kor nehéz küzdelmeibe, a mindennapi, a létért folytatott nehéz gondba belemertülni, valami új, hajt bennünket, hogy nemesebb, maradandóbb dolgot vigyünk végre. S én úgy gondolom, hogy ezt az érzést éppen a mai kor keserves helyzete váltja ki belőlünk. Családi otthonunkban, az emberek társaságában, szórakozásaink közben fel-feljajdul szívünk nehéz terhétől sújtva s vágyik valahová, hol szabadon megnyilalkozhatik. S ez a hely mi lenne más, mint a templom, hová „az emberek szoktak menni, gondjaik közt vigasztalást nyerni“. Ezt a helyet keressük mi segesvári unitárius asszonyok s erre irányul mai összejövetelünk főcélja: Templom-alapunknak megerősítése és ujragyújtése, hogy rövid időn belül énekelhessük szent falai közt: „Te benned bízunk eleitől fogva“. Nézzünk végig a történelmen, mikor legnagyobb volt az elcsüggedés, az elernyedés, akkor támadtak hőslelkű asszonyaink, a Zrínyi Ilonák, Lőránffy Zsuzsánnák, Brunnsvik Terézek, Teleki Arankák, akik a szépért, jóért, az ideálért lelkesülni, de tenni is tudtak. Mert nem elég az eszme, azt meg is kell valósítani. A mai aggasztó helyzet, egyházunk, vallásunk, gyermekeink jövője, arra serkentenek, arra buzdítanak, hogy ne éljünk az ábrándok világában, legyünk mi a cselekvés, a tett asszonyai, akik ne csak lelkesülni, tervezni, de Isten segítségével cselekedni is tudjunk. Ezen szavaimat értem kiváltképpen a mai összejövetelünkre. Leikesülésünk ne legyen csak üres szalmaláng, mely elenyészik mihelyt a kapun kiléptünk. Ne legyen pusztában elhangzó kiáltás, mely visszhangra nem talál, hanem szívünk, lelkünk régi szunnyadó vágya ébredjen öntudatra, mely munkára serkent és tettere kényszerít, kitartó, buzgó, határt nem ismerő erős asszonyi munkára.

Vegyünk példát azokról az asszonyokról, akik nagy családdal özvegyen maradtak, úgy-e mily makacs kitartással harcolják meg az életet, hogy családjuk el ne vesszen! Gondoljuk magunkat, egyházunkat egy ily támasz nélkül maradt családnak, tegyük magunkévá a dolgot és cselekedjék minden egyes unitárius asszony úgy, mintha egyedül kellene szegény egyházunkat, vallásunkat, iskolánkat megmenteni az elenyészéstől.

Mert őszintén szólva, hiszen magunk között vagyunk, ez az utolsó terminus. Maholnap kicsuszik a talaj a lábunk alól, akkor a késő bánat nem segít rajtunk, összeomlik kicsiny egyházunk, gemsemmisül eklézsiánk. Tegye mindenki a szívére a kezét és mondjunk együttesen egy szent fogadást: „Nem hagyjuk!“

Ébredjünk fel súlyos lethargiánkból és fogjunk Isten segítségével munkához.

Tervünk megvalósítására két főeszme merült fel: Az egyik

gondolat Benkő Jánosnétól eredt, egyike azon lelkes asszonyoknak, aki a legnagyobb családi gondokkal küzd, hogy szépszámu gyermekeit szépen nevelje a jövőnek s e nehéz küzdelmek között is talál időt arra, hogy foglalkozzék egyházunk, vallásunk sorsáról. Tervét ő fogja egyszerű, keresetlen szavakkal előadni.

A másik az én szerény eszmém: Minden asszony, leány járjon hozzá anyagi erejéhez képest célunk megvalósításához, vagy kézimunkát készítsen mindenki, amihez ért. Persze, nemes versenyre hívom fel a művész érzékű, finomlelkű asszonyainkat, leányainkat. A ki nem ért kézimunkához, az ne szégyelje bevallani és kézimunka helyett rakja össze filléreit és ajánlja fel amennyit adhat, mi aztán anyagot veszünk belőle és hozzáértő leányainkkal megkésztettjük. Május 10-én tartandó estélyünkön ki fogjuk sorsolni a kézi munkákat és a begyűlt pénzből szeretném az első pár ezer téglát megvenni, hogy mentől hamarább felépülhessen a mi templomunk. Az estély igen szépen sikerült. *(Szerk.)*

Segesvár, 1924. február 17.

Egyleti munkásság.

Dávid Ferenc egyleti gyűlés Városfalván. Városfalván augusztus hó 10-én igen szépen sikerült Dávid Ferenc egyleti gyűlés volt rendes isentisztelettel a városfalvi zsfolyóig megtelt szép templomban. Bartalis Márton vezette az éneket, s az ifjusági Egylet Dalköre szép tanujelét adta a dalárda sikeres munkásságának. Imát és egyházi beszédet Vári Domokos mondott, aki kiváló szónoki tehetségéről tett tanubizonyosságot. Ürmösi József elnök tartalmas megnyitóval vezeti be a gyűlést. Csáka Irma székelyleány szavalja Ürmösi Károlyné „Dévavár rabja” című költeményét. A szavalatot nagy elismerés és taps követte. Ezután egy művésziesen előadott quartett következett, melyet Székely Ferenc, Felcser Lukács, Putnoki és Kiss Károly adtak elő. Ürmösi Károlyné pedig egy szép, hangulatos költeményét olvasta fel nagy hatással. Mezei Vilma okl. tanítónő elszavalja Tihanyi Géza „Maradj fiam” című költeményét, igazi nagy hatással. Felolvasást Halmágyi Samu polgári iskolai igazgató, a kiváló író tartott igen érdekes alkalmi kérdésekről: a tanuló ifjuságnak szünidei foglalkozásával a mezőgazdasági téren és a gazdaközönség szellemi foglalkozásával. Az érdekes és értékes felolvasás hasznos utmutatója a Dávid Ferenc egyletben dolgozni szeretőknek. Székely Ferenc és Kiss Károly duettje mélyen meghatotta a lelkeket. Csepreghi Ferenc városfalvi székely ifju szavalta Ady Endre „Rákóczy vén harangja” című költeményét dicséretre méltó sikerrel. Ujból a quartett részesítette a hallgatóságot jelki gyönyörűségben. Simén Domokos papnövendék Reinényik és Áprily néhány költeményét szavalta igazi hatással. Ajtay Jánosné alelnökő zárta be a gyűlést, igen ügyes beszédben köszönetet mondott a kiváló program szereplőknek. — Az ünnepies rész után az egylet hivatalos ügyei tárgyalattak, amikor

is több megszívlelendő megjegyzés hangzott el az egyleti élet feladatainak teljesítése szempontjából. A tisztkart újból megválasztották. A lemondott Báró József pénztárnok helyett Bálint Albert lett a pénztárnok. Az egylet ez alkalommal is hálás köszönetét fejezi ki Kisgyörgy Sándor vargyasi tb. esperes és dr. Máthé István felügyelő gondnok 100—100 leu adományaiért.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Fazakas Lajos esperes, ez a csupa lélek, csupa tűz ember, addig járta öt egyházközsége templomait és iskoláit és egész körét, mignem egészsége megcsappant. Saját kérésére felmentette az E. K. T. az esperesi munka alól, de a lelkészt továbbra is vállalja. Halmágyi János köri jegyzőt bizta meg a Tanács az esperesi teendőkkel.

Dr. Gelei József megváltik kolozsvári főiskolánktól. A szegedi egyetem megválasztotta ny. rendes tanáranak. Dr. Gelei tudományos készségével, jeles előadói tehetségével és nagy munkabíráásával méltó utóda lesz a híres dr. Apáthy Istvánnak. Főgimnáziumunk egyik díszét, ifjúságunk humánus jó tanárát veszíti el, de a magyar tudományosság kiváló erőt nyer benne. Bucsuiratában igen meghatóan és hálásan bucsuzik az E. K. Tanácstól. Isten éltesse és vezesse diadalról-diadalra!

30 éve, hogy Sepsziszentgyörgy anya-egyház lett. Október 14-én, 1894-ben, köszöntött be József Lajos, mint új lelkész. A be-köszöntővel megnyerte a város intelligenciáját s azóta mostanig megis tartotta maga iránt a tiszteletet, vallásunk iránt a becsülést. Ennek bizonyossága volt, hogy a város templomhelyet ajánlott fel. Az egyházközség a város központján szerzett magának értékes házas-telket. Bár a lelkész sokat küzdött, fáradott, templom ma sincsen, de 30 évi kitartó munka mégis megérdemli, hogy tiszteletünket fejezzük ki a szorgalmas és munkás lelképásztor iránt. Kívánjuk, hogy Isten áldja és jutalmazza meg szép parochiával és kedves imaházzal.

A kismező bucsuzik a diákoktól. Teljes 300 esztendeig volt a diákság szülőtermő és nyulfogó helye. A diákság maga művelte, őrizte, élvezte. Ujabb időben játékhely volt, de most, miután belterületbe esik s mert épülethelyeknek igen alkalmas, áruba kell bocsátani. A diákság kiszorul messzi helyekre, hogy sportját folytathassa. Nem voltunk előrelátók!

A kolozsvári templom kopott fala rövid idő alatt meg fog ujulni, szépülni. — A *petrosényi* templom építése megkezdődött; a *kolozsvári* egyházközség egy pár földjét parcellázta; az *abrudbányai* templomot és házat javítás alá vették; *Bethlenszentmiklós* és *Szőkefalva* a templomot megújítja; a *hadi harangok* árát az egyházközségek vegyék fel az egyház közpénztárából.

A Kolozsdobokai Lelkészkör Kiss Sándor kolozsi lelkész elnökléte alatt a folyó évben három felolvasó gyűlést tartott. Március 20-án Dr. Varga Béla teol. akad. tanár olvasott fel a *Filozófia Ujabb Irányairól*. Előadásnak különös érdekességet adott az a körülmény, hogy az előadó saját nem régen megjelent művét ismertette s utalt azokra a kapcsolatokra, amelyek gondolkodását bekapcsolják a filozófiai irodalmat napjainkban foglalkoztató nagy eszmekörökbe. A mű címe; *A logikai érték problémája és kialakulásának története*. Kiadta a Magyar Tudományos Akadémia. Szerzőnek ez a könyve logikus folytatása régebbi filozófiai munkásságának s egy világnézet konturjait mutatja, mely a modern platonizmus gondolatkörében mozog, de egészen sajátos és eredeti módon kapcsolódik bele ebbe a hatalmasan fejlődő szellemi áramlatba. Április hó 3-án Dr. Csiki Gábor tartott előadást „Unitárius Diasporák Magyarországon” címen Dr. Csiki az elmúlt tél egy részét Magyarországon töltötte s ott az Erdélyből repatriált unitáriusokból alakult filiaikat Debrecenben, Szolnokon, Miskolcon, Gyulán meglátogatta s azokban istentiszteletet tartott. Közvetlenül számolt be tanulságos és eredményes körutjáról, mely valódi szükségét pótolta s mit az Amerikai Unitárius Társulat tett anyagilag lehetővé. Junius 19-én Kiss Sándor kolozsi lelkész tartott felolvasást „A gyülekezet és a keresztény missio” címen. Kiss lelkész először a keresztény evangelium hivatásáról általában s folytatólag az unitárius keresztény vallás hivatásáról szólt. Az unitárius egyház terjedésének irányául a népek elhelyezkedési irányát jelöli meg, akik ma ipari és kereskedelmi központokba tödülnek, mert ott jutnak keresethez. Itthon el kell őket kísérni ezekre a helyekre, de az ország határain túl is el kell kísérni őket. A teológiai akadémiának olyan keresztény apostolokat kell nevelni, akik az ígét ott és akkor hirdetik, ahol és amikor szükséges. E gyűlések értékesek és élvezetesek voltak. *kr.*

Ünnep Nagyajtán. A nagyajtai unitárius egyházközség templomát a f. évben megújította, kívül-belül újra festette, a toronyra új gombot tétetett s elvitt régi híres „nagy harang“-ja helyébe egy 550 kőb uj harangot öntetett. Nagyajtai hiveink hagyományos hitbuzgósággal áldoztak most is arra a célra, hogy megújított templomban imádkozhassanak s két harang figyelmeztesse az Ur házába menetelre. Közel 90.000 leut adtak össze, bizonyoságot téve nemcsak arról, hogy hitükért és egyházukért mindenre képesek, hanem arról is, hogy őseik példaadása nem halt ki szívékből, sőt tettekre hevíti. Midőn Dr. Cornish amerikai lelkész Hurn angol lelkésszel közlebről újból meglátogatta az egyházközséget, mindjárt ésvrevette a megújodást s külön is kifejezte örömét, melyet a két év előtti és a mostani kép közötti változás gyakorolt reá. A torony régi gombját a vihar tépte le. Egy régi írás volt benne, melyet 120 év előtti készítettek, melyből megtudjuk, hogy 1804-ben földrengés következtében a torony leomlott s a templomnak a torony felőli boltzatát betörte. Fel van jegyezve családok névsora. Örömnép volt

jun. 1-én, midőn Biró István kálnoki lelkész a megújított templomot és új harangot az alkalomhoz egészen méltó imával és egyházi beszéddel felszentelte s a főtiszt. Püspök ur táviratilag áldását küldötte. Taar Géza helybeli lelkész az áldozatkészségről számolt be és konfirmált. Az egyházközség vezetői és tagjai azzal a tudattal ünnepeltek, hogy ők bugzóságukkal ismét sokaknak adtak szép példát. *kl.*

A bölöni unitárius hívek harangot öntenek. Az unitárius egyházközségek egymás után versenyre kelnek, hogy a világháború alatt elvett harangok helyett újakat öntessenek. Ujabbán Bölön községből kaptunk hírt arról, hogy a harangra gyűjtés indult meg és szép eredménnyel folyt. Az áldozatkész hívek már 20.000 Leut ajánlékoztak erre a célra. A Tóth-családban az öreg szülők kevés vagyonszámmal rendelkeznek és a gyermekeiknek a háború szenvedéséből a rosszabb rész jutott, sőt a család egyik tagja 400 Leu összeget áldozott arra a munkára, amely az unitárius egyetemeseknek éppen olyan szépen szóló harangja, mint a bölöni hívek akarnak készíttetni. Ujabban ilyen körülmények között a közügyekben lelkes Németh Áron presbiter fia felkérésére és az ő útján 100 Leu azaz száz leu összeget küldünk a nemes célra. A szegény aszszony olajos korsójából egy csepnyi áldozat. De hisszük, hogy a nagy vagyonszámmal rendelkezők között akadnak, akik követni fogják a szentírás eme tanítását: „Van aki bőven adakozik s annál inkább gazdagodik.” Bölön, 1924. Vll. 20. *id. Tóth György.*

Esküvő. Szép családi ünnep volt augusztus 12-én Balázs András székelyderzsi lelkész házában. Leánya Juliska és Ádám Dániel állami tanító kötöttek házassági frigyét. Az esküvőn az örömszülőkön kívül a rokonok és barátok nagy száma voltak jelen. A polgári szertartást a községi jegyző, az egyházat Gálfi Lőrinc teológiai tanár végezte.

Nyilvános köszönet. A kolozsvári unitárius kollégium igazgatósága az 1923/24-ik év elején is az intézet barátai, volt növendékei között szegénysorsu növendékeink konviktusi segélyezése céljából gyűjtési akciót indított, melynek eredményéről a nyilvánosság előtt a következőkben számolok el: Ebédet vagy ebéd—vacsorát adtak egy-egy tanulóknak: Komjátszegi Lajos, Kovács Kálmán, Simó Pál, Hadházy Sándor, Bodnár Béla, Bereczky Vilmos, Guzner Miklós, Demény Andor, Nagy József, Nagy Miklós, Pferschy József, Kindli Sigbert urak; Bognár és Szántó 2500, dr. Fekete Sándor 2250, Csifó Salamon 750, dr. Csiki Gábor 750, dr. Barabási Albert 200, Derzsi Dezső és Dénes 400, Móric Márton 500, Zagyva István 600, Közhasznú Takarékpénztár 1500, Fekete Pál 1000, Szilágyi Arthur 1500, Székely Sándor 1125, Kun Sándor 300, dr. Kiss Elek 750, Nemes József 500, özv. Botár Istvánné 100, Deák Miklós 100, K.-Nagy Árpád 1200, Károly Sándor 500, György Pál 300, br. P. Horváth Kálmán, Szent-iványi Gábor 500, szabédi Nők Szövetsége 1762, br. Daniel Ferenc 2250, Szász- és magyarrégi unitáriusok